

Визначальні риси, функції, основні форми підприємництва та їх класифікація

Основні риси підприємницької діяльності

В якості **першої визначальної риси** підприємництва слід виділити його **інноваційний характер**. Розробка та впровадження нових видів продукції та послуг, нових технологій управління, виробництва, маркетингу, пошук та засвоєння нових ринків ресурсів та збуту - все це прерогатива підприємців.

Друга риса полягає в **непевності результатів діяльності**. Підприємець вкладає в справу гроші, час, здоров'я, але результати справи в момент інвестицій та організації бізнесу невідомі.

По-третє, в якості особливості потрібно відмітити **добровільний характер діяльності**. Підприємець вільний вирішувати самостійно, яку продукцію або послуги виробляти, які ресурси залучати, за якою ціною продавати і т.д.

Четвертою рисою є **обмеженість діяльності в часі та просторі**.

П'ятою рисою слід відмітити **ініціативність людини**, яка займається бізнесом. Відсутність ідей та бажання їх реалізувати, інертність у прийнятті рішень для досягнення мети є однією з причин фіаско підприємницької діяльності.

Шоста риса - це **самоорганізованість та дисциплінованість** підприємця.

Наявність чіткого плану дій та дотримання умов його виконання представляють собою важливу умову стабільності та ефективності підприємницької діяльності.

В якості останньої, **сьомої риси** ми виділимо саме **стратегічну спрямованість підприємницької діяльності**, яка представляє собою визначення перспективної мети та способів її досягнення. Стратегічна спрямованість передбачає наявність у підприємця та його персоналу стратегічного мислення, яке на практиці трансформується у систему стратегічних планів та алгоритмів їх впровадження.

Сутність і функції підприємництва

Сутність підприємництва акумулюється у впливі ініціативної, новаторської, самостійної діяльності. У попередньому питанні ми з'ясували, що підприємець - це суб'єкт, який поєднує в собі новаторські, комерційні та організаторські здібності для пошуку і розвитку нових видів, методів виробництва, нових благ та їх нових якостей, нових сфер застосування капіталу. А звідси й підприємництво - це тип господарської поведінки підприємців з організації розробок виробництва і реалізації благ з метою отримання прибутку і соціального ефекту.

Разом із тим, слід зазначити, що підприємництво - це не будь-яка господарська діяльність, це особливий вид діяльності, і ця особливість характеризується такими відчутними ознаками.

По-перше, це самостійна діяльність, діяльність “за свій рахунок”. Основою підприємницької діяльності є власність підприємця.

По-друге, це ініціативна, творча діяльність. В основі здійснення підприємницької діяльності лежить власна ініціатива, творчо-пошуковий, інноваційний підхід.

По-третє, це систематична діяльність. Підприємницька діяльність має бути постійною, пов'язаною з відтворювальним процесом і обов'язково офіційно зареєстрованою.

По-четверте, це діяльність, яка здійснюється на власний ризик. Підприємницька діяльність здійснюється під власну економічну (майнову) відповідальність.

По-п'яте, метою цієї діяльності є одержання прибутку або власного доходу.

Отже, **підприємництво** – це самостійна, ініціативна, систематична діяльність господарюючих суб'єктів з виробництва продукції, виконання робіт, надання послуг, яка здійснюється на власний ризик з метою одержання прибутку або власного доходу.

Не треба ототожнювати поняття “підприємництво” та “підприємливість” .

Підприємливість – це здатність людини (особистості) до самостійних, неординарних, нетипових дій. Тому в умовах ринку практично всі люди мають бути підприємливими, але це не означає, що всі повинні й можуть бути підприємцями. Як показує світовий досвід, лише 5-8 % населення країни є представниками підприємницьких кіл.

Сутність підприємництва більш глибоко розкривається через його основні функції – інноваційну (творчу), ресурсну, організаційну, стимулюючу (мотиваційну).

Інноваційна (творча) функція підприємництва полягає у сприянні генеруванню та реалізації нових комерційних ідей, у здійсненні техніко-економічних, наукових розробок, проектів, що пов'язані з господарським ризиком.

Ресурсна функція підприємництва передбачає мобілізацію на добровільних засадах матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних, інтелектуальних та інших ресурсів.

Організаційна функція підприємництва полягає у безпосередній організації виробництва, збуту, рекламі тощо; зводиться до поєднання ресурсів в оптимальних пропорціях, здійснення контролю за їх виконанням.

Стимулююча (мотиваційна) функція підприємництва зводиться до формування стимулюючого (мотиваційного) механізму ефективного використання ресурсів з урахуванням досягнень науки, техніки, управління і організації виробництва, а також до максимального задоволення потреб споживача.

Новаторська функція – сприяння процесу продукування нових ідей (технічних, організаційних, управлінських та ін.), здійснення дослідно-конструкторських розробок, створення нових товарів і надання нових послуг тощо.

Господарська функція – найефективніше використання трудових, матеріальних, фінансових, інтелектуальних та інформаційних ресурсів.

Соціальна функція – виготовлення товарів і послуг, необхідних суспільству, відповідно до

головної мети, вимог дії основного економічного закону. **Особистісна функція** – самореалізація власної мети підприємця, отримання задоволення від своєї роботи. Так, внаслідок опитування дрібних компаній Великобританії з'ясувалося, що переважна більшість їх (понад 80%) головним стимулом своєї підприємницької діяльності вважає не Особисте збагачення, а можливість відчувати себе незалежним і мати задоволення від власної праці.

Особистісні чинники підприємництва – особиста власність, фізичні, розумові здібності, знання і досвід, становище в суспільстві, права тощо.

Основними завданнями, які необхідно вирішити на початку підприємницької діяльності, є:

- вибір сфери та масштабів діяльності;
- вибір місця розташування підприємства, компанії;
- вибір форм підприємницької діяльності та назви фірми;
- фінансування та інвестування.

Підприємництво – один з важливих чинників соціально-економічного прогресу. Тому суспільство зацікавлене в цивілізованому підприємстві, яке повинне мати правову підтримку у таких основних формах:

1. надання свободи підприємницької діяльності;
2. надання підприємцю статусу комерсанта;
3. створення умов для відкриття і реєстрації підприємства.

За вибору форми підприємництва беруть до уваги масштаб діяльності, форму відповідальності підприємця, можливості отримання кредитів, рівні оподаткування, можливий обсяг реалізації продукції та ін. Основними суб'єктами підприємництва є приватні особи, групи осіб (в акціонерних компаніях, кооперативах) і держава (відповідні органи).

Основи підприємницької діяльності – наука про закони, що управляють, з одного боку, відносинами економічної власності між різними суб'єктами підприємницької діяльності та найманими працівниками, а з іншого — діями підприємців у процесі вибору ресурсів для виробництва, обміну, розподілу та споживання товарів і послуг.

Методи дисципліни

Щоб повною мірою реалізувати функції підприємця, діяти свідомо і цілеспрямовано у процесі підприємницької діяльності, необхідно мати ґрунтовні знання з низки інших економічних дисциплін. Крім економічної теорії (передусім політичної економії, яка є методологічною і теоретичною основою усіх економічних дисциплін), підприємець повинен докладно вивчити насамперед основи менеджменту та маркетингу, досконало знати правові закони, які регулюють підприємницьку діяльність (передусім податкове законодавство), мати необхідний мінімум знань з теорії та практики кредитних відносин, обліку та аудиту, фінансів, етики, культури, психології та ін.

Важливу роль сучасна теорія підприємництва відводить раціональній інвестиційній діяльності, інноваційному підприємству, науково обґрунтованому підприємницькому управлінню, шляхам та засобам підвищення ефективності функціонування підприємств, передбаченню можливих ризиків у підприємницькій діяльності тощо.

Методологічна база «основ підприємницької діяльності» - діалектичний метод дослідження,

найважливішими елементами якого є системно-структурний аналіз, єдність історичного і логічного, принцип суперечності, аналіз і синтез, метод абстракції та ін. **Системний підхід** передбачає комплексну характеристику основних ланок підприємницької діяльності (виробничої, цінової, товарної, збутової та ін.) в їх єдності та взаємообумовленості, внутрішній суперечності. Системоутворюючим чинником є основна мета підприємницької діяльності. **Логічний підхід** передбачає, зокрема, з'ясування чіткої послідовності основних заходів у діяльності підприємця — від зародження підприємницької ідеї до привласнення підприємницького доходу, найважливіших закономірностей цього процесу.

Принцип суперечності означає, що будь-яка дія підприємця пов'язана з необхідністю вирішувати суперечливі проблеми. Наприклад, привласнення максимального прибутку вступає в суперечність з потребою спрямовувати значні кошти на збереження довкілля, виплату заробітної плати найманим працівникам відповідно до вартості робочої сили та кількості й якості праці. Встановлені підприємством завищені ціни на виготовлені ним товари та надані послуги вступають у суперечність із торговою і збутовою політикою підприємства. Авторитарні методи управління негативно впливають на зростання продуктивної ті праці найманих працівників, надмірний централізм и управління підрозділами, цехами, бригадами, гальмує впровадження внутрігосподарського розрахунку тощо.

Метод аналізу передбачає розподіл цілого на окремі окладові частини, елементи й відокремлений аналіз кожної з них, після чого настає етап синтезу, тобто комплексної характеристики цілого на основі знань, отриманих на попередньому етапі.

Метод абстракції означає відмову від поверхових, несуттєвих сторін явища з метою розкриття його внутрішніх, суттєвих, сталих зв'язків.

Основні форми підприємництва та їх класифікація

Форми організації підприємництва характеризують яким чином підприємці організовують власну справу, як вони взаємодіють один з одним, з органами державної влади та з іншими учасниками підприємницької діяльності. Форми організації підприємницької діяльності, що визначені юридично, називаються організаційно правовими формами підприємництва. Найбільш поширеними є - організаційно-правові та організаційно-економічні форми підприємництва.

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності

Загальновідомі три основні організаційно-правові форми підприємницької діяльності:

1. одноосібне володіння;
2. партнерство (товариство);
3. корпорація.

Одноосібне володіння

Суть його полягає в тому, що все майно фірми належить одному власникові, який самостійно управляє фірмою, одержує прибуток і несе повну особисту відповідальність за всі зобов'язання фірми.

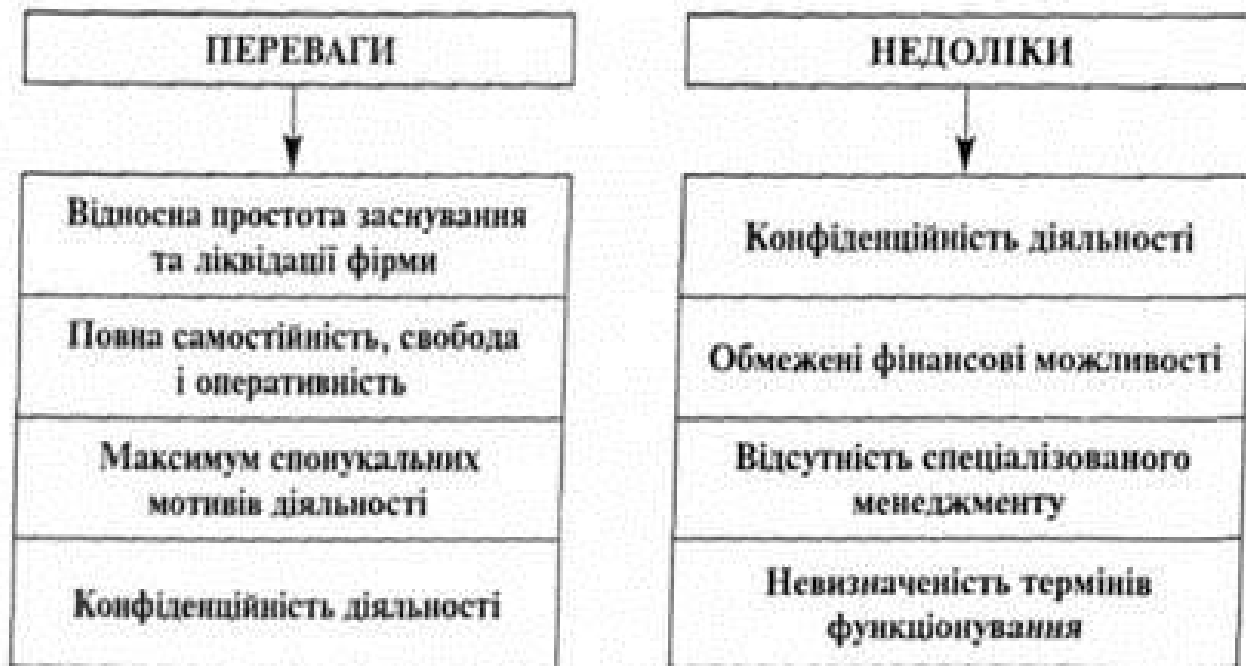

Рис. 2.6. Переваги та недоліки одноосібного володіння

Партнерство (товариство)

Ця форма організації підприємництва є логічним продовженням розвитку одноосібного володіння. Така організаційно-правова форма підприємницької діяльності передбачає об'єднання капіталів двох і більше окремих фізичних або юридичних осіб за умов розподілу ризику, прибутку і збитків на основі рівності, спільного контролю результатів бізнесу, активної участі в його веденні. Основою взаємин між сторонами, що вступають у партнерство, є договір.

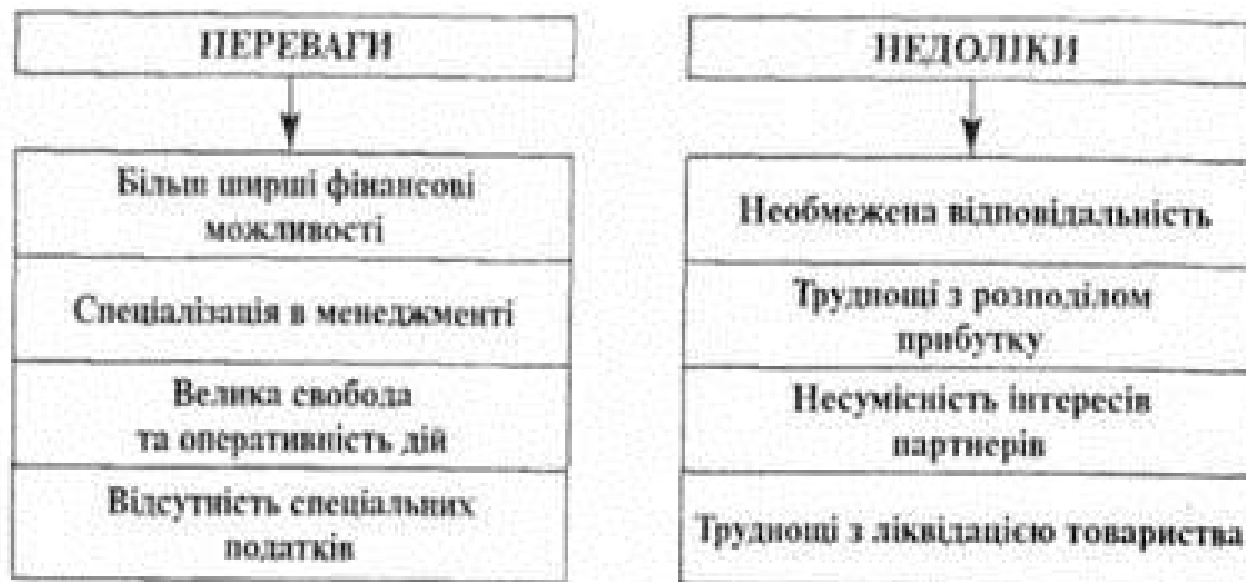

Рис. 2.7. Переваги та недоліки партнерства

Корпорація (акціонерне товариство)

Корпорація (акціонерне товариство) є нині домінуючою формою підприємницької діяльності, її власниками вважаються акціонери, що мають обмежену відповідальність у розмірі свого

внеску в акціонерний капітал корпорації. Весь прибуток корпорації належить її акціонерам.

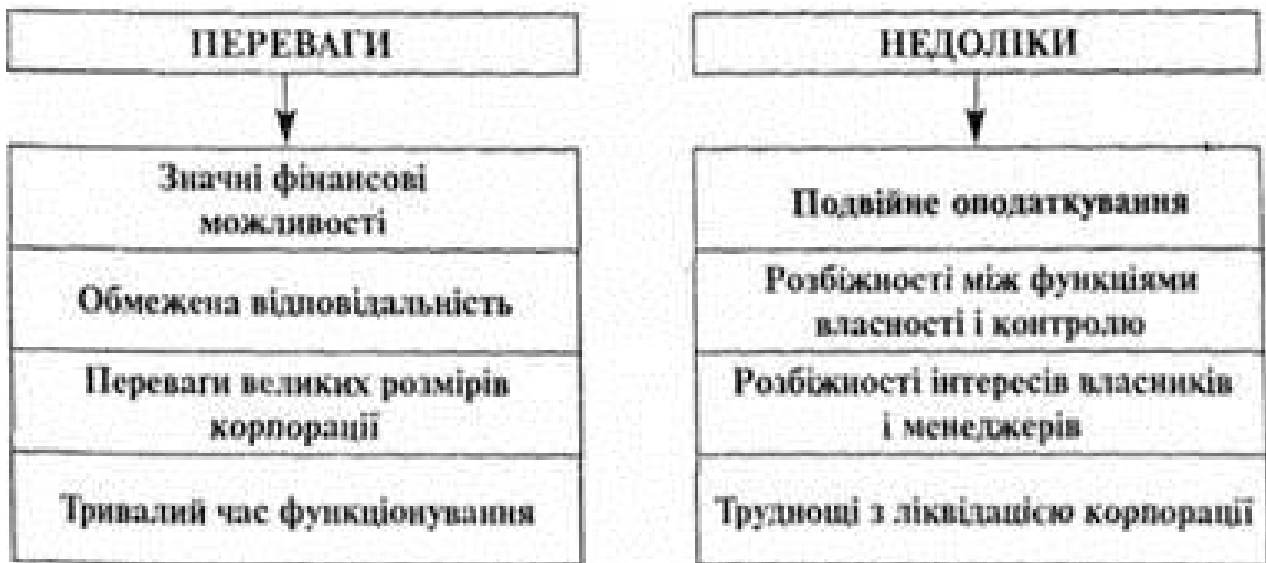

Рис. 2.8. Переваги та недоліки корпорації

До основних **організаційно-економічних форм** діяльності підприємства належать: концерни, асоціації, консорціуми, синдикати, картелі.

Концерн — це багатогалузеве акціонерне товариство, що контролює підприємства через систему участі.

Асоціації — це форма добровільного об'єднання економічно самостійних підприємств, організацій, що одночасно можуть входити в інші утворення.

Консорціум — це об'єднання підприємців з метою спільного проведення великої фінансової операції.

Синдикат — об'єднання з метою збуту продукції підприємцями однієї галузі для усунення зайвої конкуренції між ними.

Картель — це угода між підприємствами однієї галузі про ціни на продукцію, послуги, розділ ринків збуту, частки у загальному обсязі виробництва та ін.

Джерела

- 4. Основні риси підприємницької діяльності
- Сутність і функції підприємництва

From:

<https://library.vpuhluhiv.com.ua/> - **Вікі Глухівського ВПУ**

Permanent link:

https://library.vpuhluhiv.com.ua/subjects:basic:technology:business:tech_entrepreneurship_003

Last update: **25.11.2022 22:01**

